

PRÉMIA
VÝBORU SEKcie PRE UMELECKÝ PREKLAD
A VÝBORU SEKcie PRE ODBORNÝ PREKLAD

*Volám sa **Simona Petková** a v roku 2021 som úspešne ukončila štúdium na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave v magisterskom stupni, v odbore filológia so zameraním na prekladateľstvo a tlmočníctvo, v študijnom programe anglický jazyk a kultúra – taliansky jazyk a kultúra. Oslovila ma oblasť audiovizuálneho prekladu, ktorému som sa venovala už počas štúdia ako dobrovoľníčka na filmových festivaloch. V budúcnosti by som sa audiovizuálnemu prekladu chcela venovať aj na profesionálnej úrovni.*

PROBLEMATIKA REDUKCIE V DABINGOVOM PREKLADE
A V PREKLADE TITULKOV VO FILME VRAŽDA V ORIENT EXPRESE

Simona Petková

ÚVOD

Tento príspevok vychádza z diplomovej práce, v ktorej sme sa venovali problematike redukcie v dabingovom preklade a v preklade titulkov na príklade vybraného diela. Skúmaným dielom bol film *Murder on the Orient Express*, v slovenskom preklade *Vražda v Orient Expresse*. V príspevku chceme poukázať na danú problematiku a porovnať navzájom titulky a dabing z hľadiska redukcie textu.

V príspevku zhrnieme teóriu prekladu audiovizuálneho diela a predstavíme si dva najpoužívanejšie typy audiovizuálneho prekladu. Spomenieme tiež, ako vnímajú teoretici prekladu redukciiu textu.

Väčšia časť príspevku sa bude venovať samotnému výskumu. V prvej časti výskumu zistíme, koľko percent textu sa v slovenských verziách (slovenská titulková verzia a slovenský dabing) redukovalo a navzájom ich porovnáme. V druhej výskumnej časti budeme pracovať len s redukovanými informáciami, ktoré rozdelíme do jednotlivých kategórií podľa typu informácie, ktorá sa v preklade stratila

v porovnaní s pôvodnou verziou. Ku každej kategórii priložíme vybrané ukážky z pôvodnej verzie, zo slovenskej titulkovvej verzie a slovenského dabingu. Nakoniec porovnáme frekvenciu týchto typov informácií v titulkovvej verzii a v dabingovej verzii vybraného filmu a zistíme, aké typy informácií sa najčastejšie stratili pri preklade titulkov do slovenského jazyka a pri dabingovom preklade do slovenského jazyka.

Cieľom príspevku je poukázať na problematiku redukcie textu v audiovizuálnom preklade, keďže porovnaniu prekladu titulkov a dabingového prekladu z hľadiska redukcie textu sa slovenská translatológia nevenuje. Prínosom práce je zvýšenie povedomia o redukcii textu nielen v titulkovaní, ale najmä v dabingu, a tiež komplexnejší prehľad typov redukovaných informácií v preklade titulkov a v dabingovom preklade a ich vzájomné porovnanie.

1 Audiovizuálny preklad a redukcia

Audiovizuálny preklad je predmetom mnohých výskumov. Cieľom tejto práce je poukázať na problematiku redukcie textu v preklade titulkov a v dabingovom preklade a vzájomné porovnanie týchto dvoch druhov audiovizuálneho prekladu z hľadiska redukcie textu. Skúmali sme film *Murder on the Orient Express*, v slovenskom preklade *Vražda v Orient Expresse*. Chceme poukázať na to, že redukcia textu nie je prítomná iba v preklade titulkov, ale aj v dabingovom preklade. Pokúsime sa ukázať, že v oboch typoch audiovizuálneho prekladu sa vyskytujú rovnaké typy redukovaných informácií, hoci v inej miere. Tiež chceme upozorniť na to, že percentuálny rozdiel redukovaného textu v slovenskej titulkovvej verzii a v dabingovej verzii nemusí byť veľký, hoci, samozrejme, tento rozdiel závisí od konkrétneho filmu. Prínosom práce je zvýšenie povedomia o redukcii textu nielen v titulkovaní, ale najmä v dabingu, a tiež komplexnejší prehľad typov redukovaných informácií v preklade titulkov a v dabingovom preklade a ich vzájomné porovnanie.

Audiovizuálny preklad je najrýchlejšie sa rozvíjajúce odvetvie translatológie v posledných rokoch (Gonzales, 2014) a zastrešuje preklad všetkých druhov audiovizuálnych diel (Paulínyová, 2017). Ide o špecifický typ prekladu, pretože má spoločné charakteristické vlastnosti s ostatnými typmi prekladu, a teda s umeleckým a odborným prekladom, ale aj s prekladom drámy či poézie (Paulínyová, 2017). Prekladateľský proces sa odvíja od všetkých zložiek, teda od jazyku, obrazu a zvuku, pričom za záväzný sa považuje audiovizuálny originál, pretože obraz a zvuk po prekódovaní do cieľového jazyka zostanú rovnaké, mení sa len jazyková zložka diela (Paulínyová, 2017).

A. Remaelová (2010) i J. Cintas (2008) považujú titulky a dabing za dve najpopulárnejšie metódy audiovizuálneho prekladu. Titulky sú bežne používané hlav-

ne pre ich lacnú a rýchlu výrobu (Cintas, 2010). Titulkovanie má oproti dabingu výhodu v tom, že aj divák, ktorý neovláda jazyk originálu, môže sledovať autentický herecký prejav. Nedokážu však preniesť celý informačný obsah originálu (Makarjian, 2005). Titulky sa musia zobrazit' synchronónne s obrazom a dialógom, mali by obsahovať adekvátny obsah hovoreného dialógu a na obraze by mali zostať dostatočnú dobu, aby ich divák stihol prečítať (Cintas a Remael, 2014). Preklad titulkov je veľmi špecifický, pretože je dvojako obmedzený, a to priestorom a časom (Pošta, 2012). Preto sa pri titulkovaní často využíva stratégia vynechávania lexikálnych jednotiek originálu (Cintas a Remael, 2014).

Dabing sa stal populárnym aj pre jeho pohodlnosť, divák totiž nemusí svoju pozornosť venovať titulkom, ale vďaka dabingu môže počuť celé dialógy postáv a film si dokonale vychutnať (Kautský, 1970). Je emotívne autentickjší v porovnaní s titulkami, ktoré nedokážu preniesť celú audio informáciu originálu (Makarjian, 2005). Medzi tri najdôležitejšie kritériá dabingového prekladu zaraďuje O. Kautský (1970) synchronónnosť dialógov, charakterotvornosť a hovorovosť. Podobné vlastnosti môžeme nájsť aj v publikácii O. Walló (1987), ktorá tvrdí, že dabingový preklad by mal verne tlmočiť jazykové prostriedky, charakter a sociálne zaradenie postáv. Mal by sa tiež snažiť o vytvorenie synchronónneho textu (Walló, 1987). Dabingový preklad by mal poskytnúť divákovi v materinskom jazyku rovnaký umelecký zážitok ako poskytol originál pôvodnému divákovi (Walló, 1987).

J. Cintas (2010) tvrdí, že „*redukcia je pravdepodobne najdôležitejšia stratégia, ktorú titulkári používajú*“ (s. 346, vlastný preklad). Najdôležitejším hľadiskom titulkov je maximálna stručnosť a ekonómnosť (Smetanová, 2011). Redukcia v preklade titulkov vychádza hlavne z titulkovacích obmedzení, ktorými sú čas a priestor (Hosseinnia, 2014). Talianska teoretička Paola Guardiniová uvádza, že viacerí kritici titulkovania sa domnievajú, že redukcia je hlavným nedostatkom titulkov v porovnaní s dabingom (Hosseinnia, 2014).

Problematike redukcie v dabingovom preklade sa v slovenskej translatológii okrajovo venuje L. Paulínyová (2017), ktorá postupy dabingového úpravcu delí na vynechanie, doplnenie a transformáciu. Tento postup využívajú dabingoví úpravcovia na skrátenie viet, aby sa zachovala rovnaká dĺžka viet. Tvrdí tiež, že „*pri audiovizuálnom preklade je vynechanie niekedy pre časové a priestorové obmedzenia nutnosťou*“ (Paulínyová, 2015, s. 93).

Očakáva sa, že preklad titulkov je kratší a kondenzovanejší ako dabingový preklad toho istého diela, ale často je to naopak. Pri preklade titulkov je prítomné dvojité obmedzenie, no aj v dabingovom preklade musí prekladateľ pracovať s obmedzením. Podobne je v dabingovom preklade časové a priestorové obmedzenie, pretože sa replika musí zmestiť do daného času a zodpovedať pôvodnému rytmu. Navyše by mala súhlasiť artikulačne (Pošta, 2012).

2 Analýza zásahov vo filme *Vražda v Orient Expres*

Za základnú jednotku, na ktorej sme sledovali redukované zásahy, sme si zvolili vetu. Veta je definovaná ako „základná komunikatívna jednotka jazyka tvoriaca významový a formálny celok“ (KSSJ). Hlavne z dôvodu lepšieho, detailnejšieho a presnejšieho skúmania sme si vybrali za základu jednotku vetu a nie repliku. Vetu sme neskúmali z hľadiska počtu slov ani z hľadiska akejkoľvek stylistickej zmeny. Tiež sme nerátali nahradenie kultúrnych reálií. Za zásah redukcie sme považovali akýkoľvek zásah, pre ktorý sa do prekladu nepreniesla časť informácie.

Výskum sa zaoberá iba prekladom z angličtiny do slovenčiny. Spočítali sme vety v pôvodnej dialógovej listine, pričom sme vynechali vety v treťom jazyku. Najskôr sme pôvodnú dialógovú listinu porovnávali so slovenskými titulkami a následne so slovenským dabingom. Vetu po vete sme si zaznačili, či zostala veta v preklade nezmenená alebo v nej nastala čiastočná redukcia, alebo veta v preklade vôbec neodznala (úplná redukcia). Spočítali sme počet redukovaných zásahov v každej verzii a nakoniec sme tento počet premenili na percentá.

Tabuľka 1: Redukované zásahy v titulčkovej verzii filmu *Vražda v Orient Expres*

TITULKOVÁ VERZIA	súčet viet	percentuálny pomer
pôvodná verzia	1514	100 %
nezmenené vety v TV	1202	79,39 %
čiastočná redukcia	294	19,42 %
úplná redukcia	18	1,19 %
čiastočná + úplná redukcia	312	20,61 %

Tabuľka 2: Redukované zásahy v dabingovej verzii filmu *Vražda v Orient Expres*

DABINGOVÁ VERZIA	súčet viet	percentuálny pomer
pôvodná verzia	1514	100 %
nezmenené vety v DV	1295	85,54 %
čiastočná redukcia	198	13,08 %
úplná redukcia	21	1,39 %
čiastočná + úplná redukcia	219	14,46 %

Tabuľka 3: Porovnanie redukovaných zásahov v titulčkovej a dabingovej verzii filmu *Vražda v Orient Expresse*

	TITULKOVÁ VERZIA	DABINGOVÁ VERZIA
čiasťovo redukované vety	294	198
úplne redukované vety	18	21
celkový počet redukovaných viet	312	219
percentuálny pomer redukovaných viet	20,6 %	14,5 %

Potvrdili sme, že redukcia je jedna z dôležitých stratégií v AVP. Vo filme *Vražda v Orient Expresse* sa v slovenskej titulčkovej verzii redukovalo približne 21 % viet. Toto percento je síce menšie ako tretina textu, no stále ide o významnú časť pôvodného diela. V slovenskom jazykovom znení sa vo filme *Vražda v Orient Expresse* redukovalo približne 15 % pôvodného počtu viet. Náš výskum potvrdil zvýšenú redukciu v prípade prekladu titulčkov, no iba o 6 %. Toto zistenie odporuje tvrdeniu, že redukcia je hlavným nedostatkom titulčkov v porovnaní s dabingom.

Výskum tiež ukázal, že väčšina redukovaných viet je iba čiastočne redukovaných a je malé percento viet, ktoré sa v preklade úplne vynechajú. Paradoxne vyššie percento úplne redukovaných viet, ktoré sa do prekladu nedostali, sa vyskytlo v dabingu. Samozrejme, každý film je iný a pomer redukcie bude v každom prípade iný, náš výskum však ukázal, že redukcia v dabingu nie je zanedbateľná a hoci je menšia ako v prípade titulčkov, rozdiel nemusí byť veľký.

3 Typy redukovaných informácií v preklade filmu *Vražda v Orient Expresse*

Ďalej sme sa zamerali na typy redukovaných informácií. Zaujímalo nás, aké typy informácií sa stratili v slovenských titulčkoch a v slovenskom dabingu filmu *Vražda v Orient Expresse*. Chceli sme zistiť, aký typ informácie sa najčastejšie redukuje v preklade titulčkov a v dabingovom preklade a či sa vyskytujú rozdiely v redukovaných zásahoch v týchto dvoch typoch AVP. Rozdelili sme ich do nasledujúcich kategórií aj s ukázkami.

Tabuľka 4: Redukcia oslovení, titulov a mien

PÔVODNÁ VERZIA	TITULKOVÁ VERZIA	DABINGOVÁ VERZIA
Give special care to my friend, <u>Michel</u> .	Postarajte sa o môjho vzácneho priateľa.	Postarajte sa o môjho vzácneho priateľa.
Thank you, <u>Doctor</u> .	Ďakujem vám.	Vďaka, <u>Doktor</u> .
Luggage is on board, <u>sir</u> .	Batožinu máte na palube, <u>pane</u> .	Batožinu máte na palube.

Tabuľka 5: Redukcia opakovaní a parafráz

PÔVODNÁ VERZIA	TITULKOVÁ VERZIA	DABINGOVÁ VERZIA
<u>No</u> , not like my husband.	Nie ako môj manžel.	Nie ako môj manžel.
Quickly. <u>Quick</u> .	Rýchlo. X.	Ponáhľaj sa. <u>Bež</u> .
I am of an age, where I know what I <u>like</u> and what I do not like.	Dospel som do veku, keď viem, <u>čo mám rád</u> a čo nie.	Dospel som do veku, keď viem, <u>čo mám rád</u> a <u>čo nemám rád</u> .

Tabuľka 6: Redukcia redundantných prvkov

PÔVODNÁ VERZIA	TITULKOVÁ VERZIA	DABINGOVÁ VERZIA
<u>By the way</u> , there is a grease spot on your wife's name.	Na mene vašej ženy je mastný fľak.	Pri mene vašej ženy je mastný fľak.
Of all these wounded souls, <u>we must finally answer</u> , who among them is the killer?	No z týchto ublížených duší, ktorá je vrah?	No spomedzi týchto ublížených duší, <u>musíme odpovedať na to</u> , ktorá z nich je vrah?
Perhaps there is an eleventh question <u>you don't know to ask yet</u> that will give you the answer to the rest.	Azda je aj jedenásta otázka, <u>ktorú ste si zatiaľ nepoložili</u> , a ktorá zodpovie tých desať.	Azda je aj jedenásta otázka, ktorá by mohla odpovedať na tých desať.

Tabuľka 7: Redukcia prvkov hovoreného prejavu

PÔVODNÁ VERZIA	TITULKOVÁ VERZIA	DABINGOVÁ VERZIA
<u>You know</u> , with your books and your capers, you are missing out on romance.	S vašimi knihami a eskapádami vám uniká romantika.	Pri tých vašich knihách a eskapádach vám unikajú ľúbostné vzťahy.
<u>I just mean</u> he was in perfectly good health.	Ale bol vo výbornej kondícii.	<u>Chcel som tým len povedať</u> , že bol úplne zdravý.
And they want their money back with interest, <u>you know</u> ?	A chcú peniaze späť aj s úrokom, <u>viete</u> ?	A chcú naspäť peniaze aj s úrokom.

Tabuľka 8: Redukcia informačne nepodstatných prvkov

PÔVODNÁ VERZIA	TITULKOVÁ VERZIA	DABINGOVÁ VERZIA
Without <u>constant</u> stimulation, your <u>little</u> grey cells will starve and die.	Bez stimulácie vám odumrú šedé bunky.	Bez stimulácie budú vaše sivé mozgové bunky hladovať a odumrú.
A could point an <u>easy finger</u> at the Countess Andrenyi.	Mohol by som ukázať na grófkú.	Mohol by som <u>len tak</u> ukázať prstom na grófkú Andrenyiovú.
<u>Sorry</u> , I can't help you.	<u>Prepáčte</u> , s tým vám nepomôžem.	S tým vám nepomôžem.

Tabuľka 9: Redukcia informácií vyplývajúcich z obrazu

PÔVODNÁ VERZIA	TITULKOVÁ VERZIA	DABINGOVÁ VERZIA
These are <u>two</u> perfectly good oeufs.	Sú to výborné vajčka.	Sú to perfektné vajčka.
Excuse me. <u>Coming through</u> . Make way, please. Excuse me.	Prepáčte. X. Ustúpte, prosím. Prepáčte.	Prepáčte. <u>Prechádzame</u> . Uvoľnite cestu, prosím. Z dovolením.
I sat <u>in my seat</u> all night.	Celú noc som <u>tu</u> sedel.	Celú noc som sedel <u>na</u> svojom sedadle.

Tabuľka 10: Redukcia prvkov nadväzujúcich na predchádzajúcu informáciu

PÔVODNÁ VERZIA	TITULKOVÁ VERZIA	DABINGOVÁ VERZIA
I blame <u>the chicken</u> . Why do <u>hens</u> lay eggs of different sizes?	Za to môže <u>sliepka</u> . Prečo kladú rôzne veľké vajcia?	Za to môže <u>sliepka</u> . Prečo kladú rôzne vajcia?
If there was a murder, then there was a <u>murderer</u> . <u>The murderer</u> is with us on the train, now.	Ak došlo k vražde, bol tu <u>vrah</u> . Je tu s nami, vo vlaku.	Ak tu došlo k vražde, potom tu bol <u>vrah</u> . <u>Vrah</u> je tu s nami vo vlaku teraz.
[...] Now that agrees <u>with the doctor</u> on the time of death.	[...] To súhlasí s <u>doktorovým</u> časom smrti.	[...] To súhlasí s časom smrti.

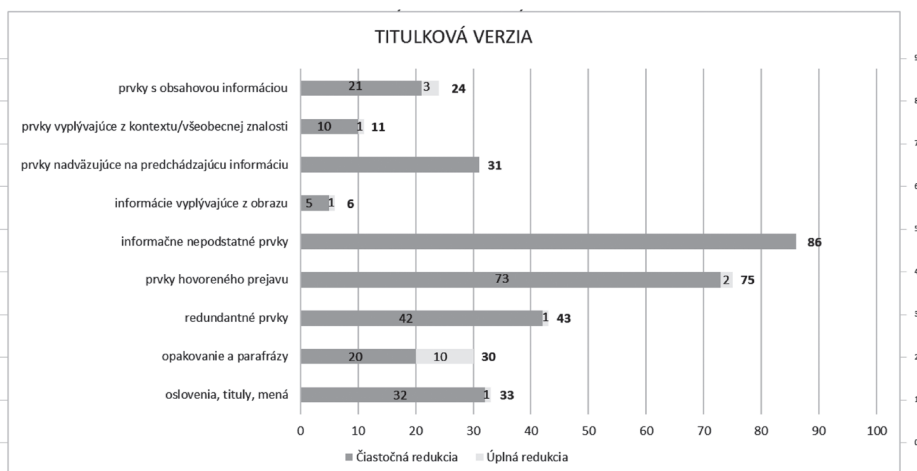
Tabuľka 11: Redukcia prvkov vyplývajúcich z kontextu/všeobecnej znalosti

PÔVODNÁ VERZIA	TITULKOVÁ VERZIA	DABINGOVÁ VERZIA
<u>I am a doctor</u> . I heal people.	X. Ja ľudí liečim.	X. Ja ľudí liečim.
But so many people have lied to me <u>on this train</u> and do not seem to mind.	Ale toľko ľudí mi <u>tu</u> už klamalo a vôbec im to nevadí.	Ale <u>v tomto vlaku</u> mi už klamalo toľko ľudí a vôbec im to nevadí.
Choose the best location to extract the truth from each suspect. <u>Put her off-balance</u> and me, freeze.	Pre každého podozrivého to správne prostredie. <u>Ju ste rozhodili a mňa vymrazíte</u> .	Pre každého podozrivého vybrať správne prostredie, aby ste z neho dostali pravdu. X

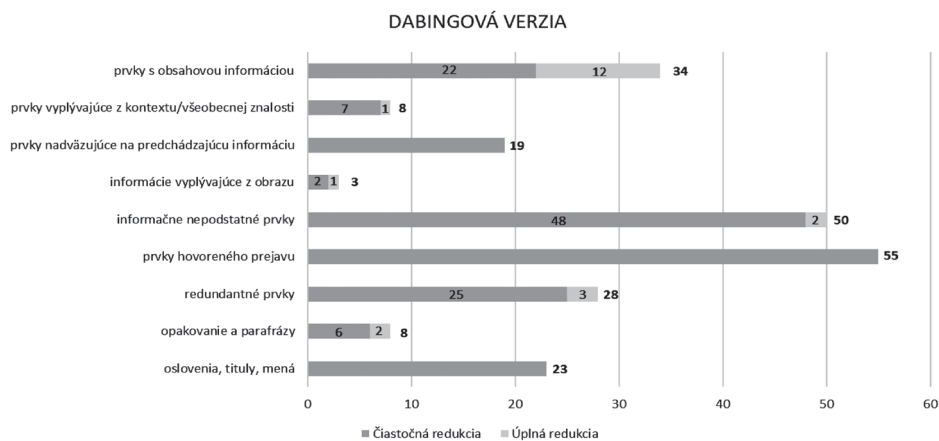
Tabuľka 12: Redukcia prvkov s obsahovou informáciou

PÔVODNÁ VERZIA	TITULKOVÁ VERZIA	DABINGOVÁ VERZIA
He told me to look out for <u>a small</u> , dark man with a high voice.	Povedal, že mám hľadať tmavého chlapíka s tenkým hlasom.	Povedal mi, že mám hľadať tmavého chlapa s vysokým hlasom.
I admit, I cannot see him stabbing a man <u>twelve times</u> in a frenzy.	Neviem si predstaviť, že v záchvate dobodá človeka.	Neviem si predstaviť, že by v afekte <u>dvanásťkrát</u> bodol človeka.
Middlesex Medical College permits one per class. <u>I had the honor in '24.</u>	Lekárska fakulta v Middlesexe prijme jedného na ročník. <u>Mal som tú česť v 24-om.</u>	Lekárska fakulta v Middlesexe prijme jedného do ročníka. X

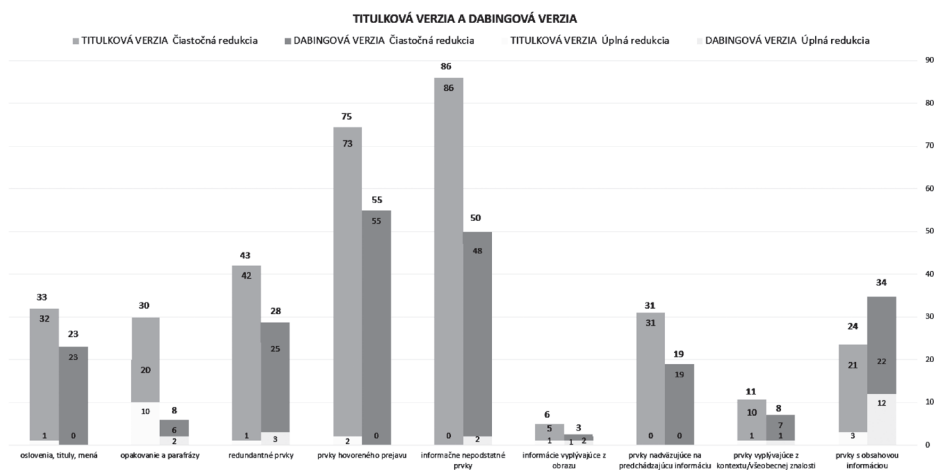
3.1 Frekvencia výskytu redukovaných informácií

Graf 1: Frekvencia výskytu redukovaných informácií v titulkovej verzii filmu Vražda v Orient Expresse

Graf 2: Frekvencia výskytu redukovaných informácií v dabingovej verzii filmu *Vražda v Orient Expresse*

Graf 3: Porovnanie frekvencií výskytu typov redukovaných informácií v titulčkovej a dabingovej verzii filmu *Vražda v Orient Expresse*

Z grafu vidíme, že dva typy informácií, ktoré sa celkovo najviac redukovali v slovenskej titulčkovej aj v slovenskej dabingovej verzii filmu *Murder on the Orient Express* sú prvky hovoreného prejavu a informačne nepodstatné prvky. Na treťom mieste v titulčkovej verzii je redukcia redundantných prvkov, no v dabingovej verzii je na treťom mieste redukcia prvkov s obsahovou informáciou. Táto dôležitá kategória sa v titulčkovej verzii redukovala oveľa menej. Je až na šiestom mieste. V oboch prekladových verziiach sa najmenej redukovali informácie vyplývajúce z obrazu a prvky vyplývajúce z kontextu/všeobecnej znalosti. Čiastočná

redukcia v oboch prekladových verziách súhlasí s celkovým výsledkom redukcie. Najväčší rozdiel vidíme v prípade úplnej redukcie. Zatiaľ čo v titulkoch najvyšší počet viet, ktoré sa úplne stratili predstavovali vety v kategórii opakovania a parafráz (10 z celkového počtu 19 zásahov), v dabingu to boli vety s obsahovou informáciou (12 z celkového počtu 21 zásahov).

4 ZHRNUTIE

Ukázali sme, že redukcia je jedna z dôležitých stratégií pri preklade audiovizuálneho diela. Výskum potvrdil zvýšenú redukciu v prípade prekladu titulkov, no iba o malé percento. V skúmanom filme bol rozdiel medzi redukovaným textom v slovenskej titulkovej verzii a v slovenskom znení približne iba 6 %. Redukcia textu v dabingovom preklade v porovnaní s prekladom titulkov teda vôbec nie je zanedbateľná. Výskum tiež ukázal, že väčšina redukovaných viet je redukovaná iba čiastočne a je malé percento viet, ktoré sa v preklade úplne vynechajú. Zistili sme, že vyšší počet viet sa vynechal v dabingovej verzii skúmaného filmu.

Ďalej sme zistili, že v preklade titulkov aj v dabingovom preklade sa vyskytuje rovnakých deväť kategórií redukovaných informácií. Osem z týchto kategórií zahŕňa redukciu informácií, ktoré divákovi neprinesú žiadnu novú obsahovú informáciu a prekladateľ ich môže ľahko vynechať. Iba jedna kategória prináša novú obsahovú informáciu a je teda negatívnym posunom v preklade audiovizuálneho diela. V oboch slovenských verziách sa najviac stratili informačne nepodstatné prvky a prvky hovoreného prejavu. Viac redukovaných zásahov obsahovej informácie sa nachádzalo v slovenskej dabingovej verzii filmu *Murder on the Orient Express*. Z výskumu vyplýva, že k divákovi, ktorý sleduje slovenskú jazykovú verziu filmu *Murder on the Orient Express*, sa dostane menej informácií vyskytujúcich sa v origináli, ako keď divák sleduje verziu so slovenskými titulkami. Redukcia rôznych typov informácií je rôzna v závislosti od filmu. Náš výskum však dokázal, že o redukcii ako prekladateľskej stratégii musíme uvažovať rovnako v preklade titulkov aj v dabingovom preklade. Typy informácií, ktoré sa v preklade titulkov a v dabingovom preklade stratia, sú podobné.

Veríme, že sme touto prácou zvýšili povedomie o redukcii textu, najmä v prípade dabingového prekladu, a tiež, že sme priniesli komplexnejší prehľad o typoch redukovaných informácií v preklade titulkov a v dabingovom preklade. Očakávanie, že preklad titulkov je vždy vo veľkej miere stručnejší ako dabingový preklad, nemusí byť vždy pravdivé. Veríme, že sme priniesli bližší pohľad do tejto málo prebádanej oblasti najmä v slovenskej translatológii a budúci prekladatelia audiovizuálnych diel sa nebudú báť využiť redukciu textu tak, aby bol ich výsledný preklad autentický a prirodzený.

Zdroje

Primárne zdroje

- Murder on the Orient Express. Filmy Google Play. Dostupné na: <<https://play.google.com/store/movies/details?id=iibqvveDtl4>>.
- Murder on the Orient Express. Full Transcript. Dostupné na: <https://sublikescript.com/movie/Murder_on_the_Orient_Express-3402236>.
- Vražda v Orient Expresse. [Murder on the Orient Express]. [DVD]. Réžia Kenneth Branagh. USA, 2017.
- Vražda v Orient Expresse. Vysielané na JOJ Plus.

Sekundárne zdroje

- CINTAS, J. 2008. *The Didactics of Audiovisual Translation*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing, 2008. 263 s. [online]. [cit. 2021-01-15]. Dostupné na: <https://books.google.sk/books?id=yZ45AAAAQBAJ&dq=audiovisual+translation&r=&hl=sk&source=gbs_navlinks_s>.
- CINTAS, J. 2010. Subtitling. In: *Handbook of Translation Studies*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing, 2010. s. 344 – 350. [online]. [cit. 2021-01-22]. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/publication/326381184_Handbook_of_Translation_Studies_-_Vol_1>.
- CINTAS, J. – REMAEL, A. 2014. *Audiovisual Translation: Subtitling*. New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2014. 271 s. [online]. [cit. 2021-02-22]. Dostupné na: <https://books.google.sk/books?id=MIW4AwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=sk&source=gbs_atb#v=onepage&q&f=false>.
- HOSSEINIA, M. 2014. Omission as a strategy in subtitling. In: *Translation Journal* [online elektronický časopis] [cit. 2021-02-14]. 2014. ISSN 1536-7207. Dostupné na: <<https://translationjournal.net/October-2014/omission-as-a-strategy-in-subtitling.html>>.
- KAUTSKÝ, O. 1970. *Dabing, ano i ne*. Praha: Publikační oddělení Českého filmového ústavu, 1970. 85 s.
- MAKARIAN, G. 2005. *Dabing: Teória, realizácia, zvukové majstrovstvo*. Bratislava: Ústav hudobnej vedy SAV, 2005. 123 s. ISBN 80-89135-03-X.
- PAULÍNYOVÁ, L. 2015. Pohľad do sveta dabingového úpravcu. In: *Audiovizuálny preklad 2: Za hranicami prekladu*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2015. s. 81 – 103. ISBN 978-80-558-0923-6.
- PAULÍNYOVÁ, L. 2017. *Z papiera na obraz. Proces tvorby audiovizuálneho prekladu*. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2017. 266 s. ISBN 978-80-223-4167-7.

- PÉREZ-GONZÁLES, L. 2014. *Audiovisual Translation: Theories, Methods and Issues*. Routledge, 2014. 356 s. [online]. [cit. 2021-01-20]. Dostupné na: <https://books.google.sk/books?id=T6FeBAAAQBAJ&dq=audiovisual+translation&lr=&hl=sk&source=gbs_navlinks_s>.
- POŠTA, M. 2012. *Titulkujeme profesionálně*. Praha: Nakladatelství Miroslav Pošta – Apostrof, 2012. 158 s. ISBN 978-80-87561-16-4.
- REMAEL, A. 2010. Audiovisual translation. In: *Handbook of Translation Studies*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing, 2010. s. 12 – 18. [online]. [cit. 2021-01-20]. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/publication/326381184_Handbook_of_Translation_Studies_-_Vol_1>.
- WALLÓ, O. 1987. *Režie dabingu*. Státní pedagogické nakladatelství, n. p., 1987. 50 s.

◆◆◆

Mgr. Simona Petková
Javorová 37
917 05 Trnava-Modranka
simonka.petkova@gmail.com